

A 2007/2008-as tanév egészségnevelési programjához

Dr. Kaposvári Júlia

A Fodor József Iskolaegészségügyi Társaság főtájtára

Az Egészség Évtizedének Johan Béla Nemzeti Programjából lassan hét év eltelt. Az első három évet elsősorban a „sorminták” kiválasztásával töltöttük, s nem mondható, hogy a következő évek kedveztek az érdemi munkának. Bár történtek szervezeti változások, születtek hangzatos névre keresztelt programok, összességében a negatív tendenciák domináltak (iskolabezárások, -összevonások, megszűnő állások, gazdasági megszorítások, elvonások).

Ha az ifjúság érdekében végzett egészségmegőrző munkánkat komolyan vesszük, az összehangolt, következetesen végrehajtott egészségfejlesztés és egészségnevelés egyre nagyobb hangsúlyt kell, hogy kapjon. Napról-napra szaporodnak azok a tények, amelyek tudatos, felkészült védekezésre kényszerítik az embereket. Ilyenek pl. a környezeti ártalmak, a szellemi szennyezés, a mentális ártalmak növekedése, a köz-, közlekedés- és élelmi-szerbiztonság romlása.

A felnőtt társadalom – s ebben kitüntetett szerepe van az iskolának – kötelessége a fenti ártalmakat a lehető legnagyobb mértékben hátrítani, a gyermekek és ifjak egészségvédelme érdekében.

A tanulók számára az iskola biztonságos hely kell, hogy legyen, az „iskola biztonságát” össztársadalmi és helyi szinten szavatolni kell, minden negatív tendenciával szemben.

Nyújtson az iskola a tudás mellett biztos értékrendet, követhető szabályokat, rendet, nyugalmat, védelmet, egészséges környezetet, a tanuló számára biztonságot jelentő tanárokat. Az iskola segítsen abban, hogy a tanulók hátrányai, problémái inkább csökkenjenek, mint növekedjenek az iskolai évek alatt.

Az egészségnevelési és környezetnevelési program bevezetése óta eltelt három év kellő tapasztalatot nyújt mindenki számára, hogy az egészségnevelési tervben milyen területen változtasson.

Ajánlott javaslatainkkal segíteni kívánjuk ezt a munkát:

1.) Az iskolaegészségügyi team kritikusan tekintse át eddigi részvételét az egészségnevelési programban, tegyen észrevételeket és konkrét javaslatokat a korábbi munkához, és legyen aktív résztvevője a végrehajtásnak.

2.) Évente válasszanak egy-egy témát, amit kiemelt programként kezelnek, ez lehet EU-javaslat, WHO-program, vagy egy helyi probléma, amelyhez konkrét feladatterv készül. Pl.: a 2007-es év az esélyegyenlőség éve volt.

3.) Az egészségnevelési felmérés során azt tapasztaltuk, hogy az iskolák pedagógusai az iskolán belüli erőszakot, vandalizmust, bántalmazást problémaként jelölik, a konfliktusok kezelésére, megelőzésére kevés figyelmet fordítanak.

Érdemes a helyi felmérést követően konkrétan foglalkozni a problémával.

4.) Egyeztessék az iskolavezetéssel a fokozott gondozást, figyelmet igénylő tanulók névsorát (krónikus betegek, speciális nevelési igényűek, fogyatékosok, szociálisan veszélyeztetettek, stb.). A szükségleteknek megfelelően készüljön számukra speciális szabadidős program.

5.) Nagyon lényeges, hogy a mentálhigiénés programok megszervezése során a személyiségfejlesztés két fontos területe hangsúlyosan szerepeljen:

– az önértékelés mellett az önfelegyelem gyakorlásának technikái, valamint a gyengébbek, elesettebbek

védelmézése, a bántalmazottakkal való szolidaritás, empátiás készségek fejlesztése;

– a devianciák csökkentésére a devians magatartásban leggyakrabban előforduló tulajdonságok szerepének hangsúlyozása és az ellentétpárok erősítése (bizalmatlanság–bizalom; mértéktelenség–mértékletesség; szeretethiány–szeretet; bizonytalanság–biztonság; nyugtalanság–nyugalom; önzés–önzetlenség, stb.).

6.) Az iskolában az egészségügyi team nem elégedhet meg az előírt szűrővizsgálatok és feladatok elvégzésével. Az egészségfejlesztés gyakorlatában az egyéni tanácsadón túl – felkérésre a tanórai munkában –, valamint a szabadidős, tanórán kívüli foglalkozásokon is aktívan részt kell, hogy vállaljanak. Ezekben a programokban a kreatív, játékos egészségnevelési módszerek alkalmazása kerüljön előtérbe a hagyományos előadások helyett.

7.) Az egészségnevelési programokban a belső erőforrások között szereplő résztvevők egészségi állapotáról, egészségmagatartásáról kevés szó esik, leginkább a példamutatás szerepel, erre a jövőben is egyre nagyobb hangsúlyt kell fektetni (obesitas, magas vérnyomás, szenvedélybetegségek, mentális problémák, konfliktusok a felnőttek között, stb.).

Ez is a „rejtett tanterv” része, a nyugodt iskolai légkör alapja.

Az egészségügyi teamnek a pedagógusok felé is van prevenció kötelezettsége.

8.) A tanulók egészségügyi ellátása során, a csoportos beszélgetések és egyéni tanácsadások alkalmával szorgalmazni kell az otthoni ápolás, betegápolás ismereteit, a gyógyszerek mellett az alternatív terápiák lehetőségeit is.

Elhangzott 2007. augusztus 30-án, a III. Tanévnyitó Konferencián